

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนคำศัพท์
ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แผนผังคำศัพท์ และการสอนตามปกติ:
กรณีศึกษานักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย

A Comparative Study of Japanese Vocabulary Comprehensive
Achievement of Students taught by Vocabulary Mind Map and
Students Taught according to the Teacher's Manual:
A Case Study of Japanese Language Learning Students
in Higher Secondary School

ธนิส พูนวงศ์ประเสริฐ

Thanit Poonvongprasert

หลักสูตรดุสิตบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์และวัฒนธรรมญี่ปุ่น คณะภาษาและวัฒนธรรม
Doctoral Program Studies in Japanese Language and Culture, Graduate School
of Language and Culture
มหาวิทยาลัยโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น
Osaka University, Japan

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แผนผังคำศัพท์และการสอนตามปกติ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในภาคเรียนที่ 2 ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 47 คน ประกอบด้วยนักเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี จำนวน 25 คน ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ และนักเรียนของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 22 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ(ตามหลักสูตรสถานศึกษา) ใช้เวลาในการสอน

กลุ่มละ 60 นาที จำนวน 6 คาบ เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้คำศัพท์หลังจากการเรียนทุก ๆ 2 สัปดาห์ จำนวน 3 ชุดและแบบทดสอบหลังจากการเรียน 2 เดือน จำนวน 1 ชุด รวมทั้งหมด 4 ชุด และการสัมภาษณ์ติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าสถิติ t-test แบบ Independent Sample ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ชุดที่ 1, 2, 4) และที่ระดับ .05 (ชุดที่ 3)

คำสำคัญ : แผนผังคำศัพท์, คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น, การสอนภาษาญี่ปุ่น

Abstract

This research aimed to compare Japanese vocabulary comprehensive achievement of students taught by vocabulary mind map and students taught according to the teacher's manual. The samples were 47 Mathayomsuksa 5 Japanese language learning students in the second semester of 2015 academic year from 2 schools. 25 students of Suankularb Wittayakai Nonthaburi were taught by using vocabulary mind map. 22 students of Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 were taught according to the teacher's manual. Each group was taught for six sixty-minute periods. Japanese vocabulary comprehensive tests after teaching every 2 weeks (3 times) and comprehensive test after teaching for 2 months (1 time), accompanied by follow-up interview were conducted to collect data. The data were analyzed by t-test independent sample. The result of the study indicated that score of students taught by using semantics mapping was higher than students taught according to the teacher's manual at the .01 level of significance (from comprehensive test no.1, 2, 4) and .05 level of significance (from comprehensive test no.3).

Keywords: Vocabulary mind map, Japanese vocabulary, Teaching Japanese language

บทนำ

สังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร คนในสังคมต้องติดต่อสื่อสารเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอด ความนึกคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมถึงการถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งยังจะช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชนชาติได้อีกด้วย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ทั้งนี้การเรียนภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของคนไทยมากขึ้นเนื่องจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการค้า การทูต การท่องเที่ยว อีกทั้งปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง คนไทยเองยังต้องอาศัยตำราภาษาต่างประเทศเพื่อหาความรู้ทางวิชาการ (ธีรวิทย์ ภิญญณ์สุกานต์, 2538) จึงอาจกล่าวได้ว่าภาษาต่างประเทศมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นในการดำรงชีวิตประจำวัน

นอกเหนือจากการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาบังคับของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมการสอนภาษาภูมิภาคอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสถาบันการศึกษา ดังที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้กล่าวไว้ว่าหนึ่งในภารกิจหลักของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คือ งานพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอง เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี รวมถึงของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ภาษามลายู ภาษาลาว เป็นต้น จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้หนึ่งในภาษาที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริมการสอนภาษาในสถาบันการศึกษา คือ ภาษาญี่ปุ่น

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยเป็นที่แพร่หลายอย่างเห็นได้ชัด ดังจะเห็นจากการสำรวจจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยของ Japan Foundation (2012) พบว่าในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น 78,802 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 (ปีล่าสุดที่มีการสำรวจ) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึง 129,616 คน ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมากเป็นอันดับที่ 7 ของโลกและเป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รองจากประเทศอินโดนีเซีย

ในขณะที่จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ปัญหาหนึ่งที่พบคือ ผู้เรียนมีข้อจำกัดในการสื่อสารเนื่องจากไม่รู้คำศัพท์ (Hewitt, 2008) ซึ่ง Allen(1983) กล่าวว่า ถึงแม้ผู้เรียนจะรู้หลักไวยากรณ์ แต่ถ้าไม่รู้คำศัพท์ก็ไม่สามารถสื่อสารได้ ทั้งนี้ Japan Foundation (2012) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาการของผู้สอนคือ การใช้เวลาสอนคำศัพท์มากเกินไปแต่ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงกล่าวได้ว่า เทคนิคการสอนเป็นปัญหาหนึ่งในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่ควรได้รับการแก้ไข

จากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอน พบว่าการใช้แผนผังคำศัพท์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของแสงทอง คำเสื่อ (2554) และ กรรณก ภู่อั่ว (2555) ที่ว่า แผนผังคำศัพท์ช่วยให้นักเรียนมีความคงทนและเพิ่มความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้jima (2015) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ช่วยให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับกลาง-ระดับสูงสามารถเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่เขียนด้วยตัวอักษรคันจิ และสามารถสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้คำศัพท์ได้ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการข้างต้นเป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนจดจำ และเข้าใจคำศัพท์อย่างมีความหมาย จึงเกิดความสนใจในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้แผนผังคำศัพท์ซึ่งเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในบทความกับคำศัพท์เก่าที่เคยเรียนรู้ไปแล้ว โดยเปรียบเทียบกลุ่มนักเรียนที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติเพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติ

คำถามการวิจัย

1. หลังจากการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นทุก ๆ 2 สัปดาห์ นักเรียนที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกันหรือไม่
2. หลังจากการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น 2 เดือน นักเรียนที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกันหรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

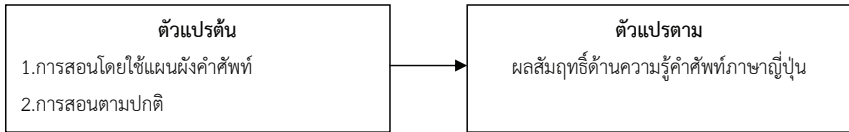
1. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนสายศิลป์ภาษาญี่ปุ่นจำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงประกอบด้วยนักเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี จำนวน 25 คน (กลุ่มนี้สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์) และนักเรียนของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 22 คน (กลุ่มนี้สอนตามปกติ) ทุกคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นประมาณ 1 ปี 6 เดือน แบบเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในภาคการศึกษาที่ผ่านมาคือ “อะกิโกะโตะโทะโมะดาจิ” เล่ม 1-3 และกำลังใช้แบบเรียนเล่ม 4 ณ ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล

2. ขอบเขตระยะเวลา

ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเริ่มต้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยใช้เวลาสอนหลังเลิกเรียนคาบละ 60 นาที จำนวน 6 คาบ การสอนแต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาระสังเขปของงานวิจัยที่ศึกษาใช้แผนผังคำศัพท์ในการสอนคำศัพท์ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์

ผู้วิจัย	กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา	ผลการศึกษา
แสงทอง คำเสือ (2554) การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการจำคำศัพท์ก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังคำศัพท์	ผู้เรียนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน	1.ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้คำศัพท์หลังการทดสอบครั้งแรกไปแล้ว 14 วัน (24.65) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้คำศัพท์หลังเรียน (22.45) 2.ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการใช้แผนผังคำศัพท์ ทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
กรรณก ภู่อำ (2555) การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านและความรู้คำศัพท์ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์	ผู้เรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 จำนวน 44 คน	ผู้เรียนมีความสามารถทางการอ่าน และความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ จากระดับคุณภาพปานกลางเป็นระดับดีมาก
Ijima(2015) การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสะท้อนกลับของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ในสอนคำศัพท์ที่เขียนด้วยตัวอักษรคันจิ	ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ระดับกลาง-สูง ชาวจีน ในมหาวิทยาลัย จำนวน 23 คน	ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า การสอนด้วยแผนผังคำศัพท์ช่วยให้สามารถจำคำศัพท์ และอักษรคันจิได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการใช้แผนผังคำศัพท์ยังช่วยจัดระบบความคิดในการเขียนเรียงความภาษาญี่ปุ่นได้อีกด้วย
Kinoshita and Mitsuhashi (2014) การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสะท้อนกลับของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์เพื่อเปรียบเทียบความคิด จากนั้นนำคำศัพท์ไปใช้ในการเขียนเรียงความ	ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ระดับกลางขั้นต้น จำนวน 10 คน (เวียดนาม 1 คน, พม่า 2 คน, จีน 7 คน)	เมื่อผู้เรียนฝึกฝนการเขียนแผนผังคำศัพท์ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ผู้เรียนจะสามารถในการเขียนแผนผังคำศัพท์ที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น และมีทักษะจัดระบบความคิดได้ดียิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำคำศัพท์ การจัดระบบความคิด รวมถึงความคงทนในการจำคำศัพท์ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นการกลยุทธ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ของตนเอง จากการศึกษางานวิจัยที่มีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาคือผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนั้นพบว่ากลุ่มเป้าหมายในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนชาวจีน แต่ไม่พบงานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษากลุ่มผู้เรียนชาวไทยเป็นหลัก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการสอนคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และการสอนด้วยวิธีดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มผู้เรียนชาวไทยได้หรือไม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น หมายถึง ความสามารถในการจำความหมายและใช้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องตามบริบท ซึ่งวัดความสามารถโดยการให้แบบทดสอบหลังเรียน

แผนผังคำศัพท์ (語彙マップ) Japan Foundation(2011, p.88) นิยามไว้ว่า แผนผังคำศัพท์ หมายถึง แผนผังแสดงการจัดกลุ่มคำศัพท์หลายๆ คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันให้จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแผนผังคำศัพท์อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และมโนทัศน์ของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้ Japan Foundation (2011, p.84) ได้กล่าวว่า ผู้สอนสามารถใช้แผนผังคำศัพท์เป็นสื่อการสอน โดยให้ผู้เรียนเขียนและจัดกลุ่มคำศัพท์เอง ซึ่งคำศัพท์นั้นอาจเป็นคำศัพท์ที่ผู้เรียนเคยเรียนแล้ว หรือเป็นคำศัพท์ใหม่ที่ครูเพิ่งสอนก็ได้ เมื่อจบกิจกรรมนี้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนนำคำศัพท์ไปแต่งประโยค เพื่อทบทวนความหมายและไวยากรณ์ จากนั้นผู้สอนให้ผลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียน

คำศัพท์เก่า หมายถึง คำศัพท์ที่นักเรียนเคยเรียนในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งปรากฏในแบบเรียน “อะกิโกะโตะโทะโมะดาจิ” เล่ม 1-4

คำศัพท์ใหม่ หมายถึง คำศัพท์ใหม่ที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากบทความ ซึ่งปรากฏ
ในแบบเรียน “อะกิโกะโตะโทะโมะคาจิ” เล่ม 5-6

บทความ หมายถึง บทความภาษาญี่ปุ่นซึ่งผู้วิจัยแต่งขึ้นเอง มีความยาว
ประมาณ 300-400 ตัวอักษร รวม 6 บทความ ซึ่งมีเนื้อหา 6 หมวดหมู่ดังนี้ อาหาร
การคมนาคม งานอดิเรก อาชีพ สิ่งแวดล้อม ประเทศไทย ในแต่ละบทความมีคำศัพท์
ใหม่ 7 คำ ประกอบด้วย คำนาม 4 คำ, คำกริยา 2 คำ, คำคุณศัพท์ 1 คำ ทั้งนี้ไวยากรณ์
ที่ปรากฏในบทความนั้นเป็นไวยากรณ์ที่เคยนักเรียนเคยเรียนแล้วในชั้นเรียน

การสอนตามปกติ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถาน
ศึกษาโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยชี้แจงแนวทางในการสอนและแนะนำให้
นักเรียนรู้จักคำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในบทความ (ใช้เวลา 5 นาที)

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบอกความหมายของคำศัพท์ใหม่และให้นักเรียน
แต่ละคนอ่านบทความ (ใช้เวลา 15 นาที)

ขั้นที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมจากบทอ่าน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบแบบฝึกหัดเพื่อ
ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาของบทความ จากนั้นให้นักเรียนสลับกันถามตอบ
ความหมายของคำศัพท์ (ใช้เวลา 30 นาที)

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาของบทความ และเฉลยแบบฝึกหัด (ใช้เวลา
10 นาที)

การสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ หมายถึง การสอนคำศัพท์ด้วยวิธีการที่ผู้วิจัย
กำหนดขึ้น โดยอ้างอิงนิยามและวิธีการสอนตาม Japan Foundation (2011) โดยมี
ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยชี้แจงแนวทางในการสอนและแนะนำให้
นักเรียนรู้จักคำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในบทความ (ใช้เวลา 5 นาที)

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน บอกความหมายของคำศัพท์ใหม่และให้อ่านบทความ (ใช้เวลา
15 นาที)

ขั้นที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมจากบทอ่าน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบแบบฝึกหัดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาของบทความ จากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-4 คน ให้ช่วยกันเติมคำศัพท์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ลงในแผนผังคำศัพท์ จากนั้นให้นักเรียนนำคำศัพท์ไปแต่งประโยค (ใช้เวลา 30 นาที)

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป สรุปเนื้อหาของบทความ เฉลยแบบฝึกหัดและคำตอบในแผนผังคำศัพท์ รวมถึงแนะแนวทางในการเลือกคำศัพท์ (ใช้เวลา 10 นาที) ส่วนตัวอย่างประโยคที่ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแต่งขึ้นนั้น เนื่องจากมีจำนวนมาก ผู้วิจัยไม่สามารถตรวจเสร็จทันภายในเวลา จึงให้ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมนี้ในครั้งถัดไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นจำนวน 4 ชุด ดังนี้

แบบทดสอบชุดที่ 1 ทดสอบความรู้คำศัพท์ของบทความที่ 1, 2

แบบทดสอบชุดที่ 2 ทดสอบความรู้คำศัพท์ของบทความที่ 3, 4

แบบทดสอบชุดที่ 3 ทดสอบความรู้คำศัพท์ของบทความที่ 5, 6

แบบทดสอบชุดที่ 4 ทดสอบความรู้คำศัพท์ของบทความที่ 1-6

*หมายเหตุ แบบทดสอบชุดที่ 1-3 วัดผลสัมฤทธิ์หลังจากการเรียนรู้ 2 สัปดาห์ (ดำเนินการทดสอบ 3 ครั้ง) ส่วนแบบทดสอบชุดที่ 4 วัดผลสัมฤทธิ์หลังจากการเรียนรู้ 2 เดือน

2. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

วิธีการวิจัย

- 1) ขั้นตอนการสร้างแผนการสอน

1. สรุปลำดับคำศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียน“อะกิโกะโตะโทะโมะดาจิ” เล่ม 5-6

2. รวบรวมบทความจำนวน 6 บทความ โดยมีคำศัพท์ใหม่จำนวน 7 คำอยู่ในแต่ละบทความ (คำศัพท์ทั้งหมดที่ปรากฏในบทความ แสดงในตารางที่ 1) ทั้งนี้ไวยากรณ์ที่ปรากฏในบทความนั้นเป็นไวยากรณ์ที่เคยนักเรียนเคยเรียนแล้วในชั้นเรียน

3. ร่างแบบฝึกหัดจำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วยแบบฝึกหัดอันนี้เกี่ยวกับเนื้อหาในบทความ 4 ข้อ แบบฝึกหัดถูกผิด 4 ข้อ

4. นำแผนการสอนที่ร่างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยอาจารย์ที่สอนภาษาญี่ปุ่นของทั้ง 2 โรงเรียนจำนวน 2 ท่าน และอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 1 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความยากง่ายของบทความ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5. นำแผนการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของนักเรียน

2) ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น

1. ร่างแบบทดสอบจำนวน 4 ชุด แต่ละชุดมีข้อคำถาม 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามทดสอบ การแปลความหมายคำศัพท์จากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย 2 ข้อ การแปลความหมายคำศัพท์จากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่น 3 ข้อ การเติมคำศัพท์ลงในช่องว่างให้ประโยคสมบูรณ์ 10 ข้อ (สัดส่วนข้อคำถามแสดงในตารางที่ 2

2. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบมาตรวจและวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาระดับความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีความยากและอำนาจจำแนกที่ไม่อยู่ในเกณฑ์นั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความยากง่ายและความเหมาะสมอีกครั้ง

5. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยให้ค่านำหนักข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 15 คะแนน ตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน การพิจารณาคำตอบในแบบทดสอบจะใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

สะกดคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นและแปลความหมายของคำศัพท์ได้ถูกต้อง 1 คะแนน

เติมคำศัพท์ หรือเลือกคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบท 1 คะแนน

สะกดคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น หรือแปลความหมายของคำศัพท์ไม่ถูกต้อง 0 คะแนน

เติมคำศัพท์ หรือเลือกคำศัพท์ไม่สอดคล้องกับบริบทในประโยค 0 คะแนน

ในข้อคำถามที่ทดสอบการแปลความหมายคำศัพท์จากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย ถ้ามีการเขียนตัวสะกดภาษาไทยผิด แต่สามารถแปลความหมายได้อย่างถูกต้อง จะไม่ถือว่าตอบผิด

3) ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. ดำเนินการสอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 6 คาบ คาบละ 60 นาที การสอนแต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์ ในแต่ละกลุ่มใช้วิธีการสอนดังนี้ นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (กลุ่ม A) สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ ส่วนนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (กลุ่ม B) สอนตามปกติ

เมื่อสอนเสร็จในคาบที่ 3, 5 ผู้วิจัยจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นชุดที่ 1 และ 2 (เนื้อหาการสอนและเวลาที่ใช้ในแต่ละคาบแสดงในตารางที่ 2)

*หมายเหตุ คำศัพท์ทุกคำรวมถึงอักษรคันจิที่ปรากฏในประโยคข้อคำถามเป็นคำศัพท์ที่เรียนแล้วในชั้นเรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เขียนพรีเซนจะกำกับเสียงอ่านของตัวอักษรคันจิทุกตัวในแบบทดสอบ

2. เมื่อสอนคาบที่ 6 เสร็จแล้วผู้วิจัยได้นัดหมายนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนเพื่อทำแบบทดสอบชุดที่ 3 และ 4 ซึ่งการทำแบบทดสอบแต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์

3. เมื่อทำแบบทดสอบชุดที่ 4 เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทัศนคติ ความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่ใช้

4. ตรวจแบบทดสอบ จากนั้นนำคะแนนของของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไปนำคำนวณค่าทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มโดยใช้สูตร t-test for Independent Sample

ตารางที่ 2 คำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในแต่ละบทความ

	คำนาม (บทความละ 4 คำ)	คำกริยา (บทความละ 2 คำ)	คำคุณศัพท์ (บทความละ 1 คำ)
บทความที่ 1 อาหาร	アンケート(แบบสอบถาม) こおり(น้ำแข็ง) いけん(ความคิดเห็น) グアバ(ฝรั่ง)	こる(ต้ม) かく(ปก)	こまかい(ละเอียด)
บทความที่ 2 การคมนาคม	にもつ(สัมภาระ) こうつうじこ(อุบัติเหตุ) じゅうたゐ(รถติด) げんいん(สาเหตุ)	いそぐ(รีบ) はしる(วิ่ง)	あふない(อันตราย)
บทความที่ 3 งานอดิเรก	せいじくつ生活(การใช้ชีวิต) きかい(โอกาส) どくしょ(การอ่านหนังสือ) きょうみ(ความสนใจ)	うえる(ปลูก) さく(บาน)	じゆう(อิสระ)
บทความที่ 4 อาชีพ	新聞記者(นักหนังสือพิมพ์) が. 画家(จิตรกร) かぎこうかん(นักการทูต) びようし(ช่างเสริมสวย)	しゅう(เรียน) りゅうがく留学する (ศึกษาต่อต่างประเทศ)	せいし(ถูกต้อง)
บทความที่ 5 สิ่งแวดล้อม	ごみ(ขยะ) しょうらい(อนาคต) がん(มะเร็ง) かんきょう(สิ่งแวดล้อม)	へる(ลด) ふえる(เพิ่มขึ้น)	きたない(สกปรก)
บทความที่ 6 ประเทศไทย	おばうさん(พระ) ちほう(ภูมิภาค) きอันひん(ของที่ระลึก) かんこうきやく (นักท่องเที่ยว)	きふする(บริจาค) きちんとする(เรียบร้อย)	せいたく(ทูลหา ฟุ่มเฟือย)

ตารางที่ 3 สัดส่วนคำถามในแบบทดสอบ

แบบทดสอบชุดที่		การแปลความหมาย คำศัพท์จากภาษาญี่ปุ่นเป็น ภาษาไทย (ข้อ)	การแปลความหมาย คำศัพท์จากภาษาไทย เป็นภาษาญี่ปุ่น (ข้อ)	การเติมคำศัพท์ลงใน ช่องว่างให้ประโยคสมบูรณ์ (ข้อ)	รวม (ข้อ)	
ชุดที่ 1	บทความที่ 1	1	1	5	7	15
	บทความที่ 2	1	2	5	8	
ชุดที่ 2	บทความที่ 3	1	1	5	7	15
	บทความที่ 4	1	2	5	8	
ชุดที่ 3	บทความที่ 5	1	1	5	7	15
	บทความที่ 6	1	2	5	8	
ชุดที่ 4	บทความที่ 1		1	2	3	15
	บทความที่ 2	1		1	2	
	บทความที่ 3		1	2	3	
	บทความที่ 4	1		1	2	
	บทความที่ 5		1	2	3	
	บทความที่ 6			2	2	

ตารางที่ 4 เนื้อหาที่สอนและเวลาที่ใช้ในแต่ละคาบ

คาบที่	เนื้อหาที่สอน	เวลาที่ใช้
คาบที่ 1	บทความที่ 1 อาหาร	60 นาที
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 2	บทความที่ 2 การคมนาคม	60 นาที
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 3	บทความที่ 3 งานอดิเรก	75 นาที (สอน 60 นาที + ทำแบบทดสอบชุดที่ 1 15 นาที)
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 4	บทความที่ 4 อาชีพ	60 นาที
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 5	บทความที่ 5 สิ่งแวดล้อม	75 นาที (สอน 60 นาที + ทำแบบทดสอบชุดที่ 2 15 นาที)
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 6	บทความที่ 6 ประเทศไทย	60 นาที
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 7	-	15 นาที (ทำแบบทดสอบชุดที่ 3 15 นาที)
วัน 1 สัปดาห์		
คาบที่ 8	-	15 นาที (ทำแบบทดสอบชุดที่ 4 15 นาที)

グアバジュースのつくりかた

グアバと、みかんと、レモンとどちらがいちばんビタミンCがたくさんありますか。アンケートで20人の^{ちゅうがくせい}中学生のいけんをききました。「みかん」とこたえた人がいちばん^{おおい}多いです。しかし、ただしこたえは「グアバ」です。では、グアバジュースのかんたんなつくりかたをしょうかいします。

ステップ① グアバをきれいにあらいます。

それから、かわをむかないで、こまかくきります。

② なべに^{みず}水をいれて、10 ふんぐらいグアバをにます。

③ 水とグアバをわけます。^{みず}みずだけつかい、グアバはすてます。

④ なべに水とさとうをいれてから、にます。

⑤ レモンジュースを^{すこ}少しいれます。

⑥ 飲むまえに、こおりをいれます。

คำศัพท์ใหม่

คำนาม

グアバ	ฝรั่ง
アンケート	แบบสอบถาม
いけん	ความคิดเห็น
こおり	น้ำแข็ง

คำกริยา

むきます	ปอก(เปลือก) (むく คือคำกริยารูปพจนานุกรม) (むかない คือคำกริยารูปปฏิเสธ)
にます	ต้ม (にる คือคำกริยารูปพจนานุกรม)

คำคุณศัพท์

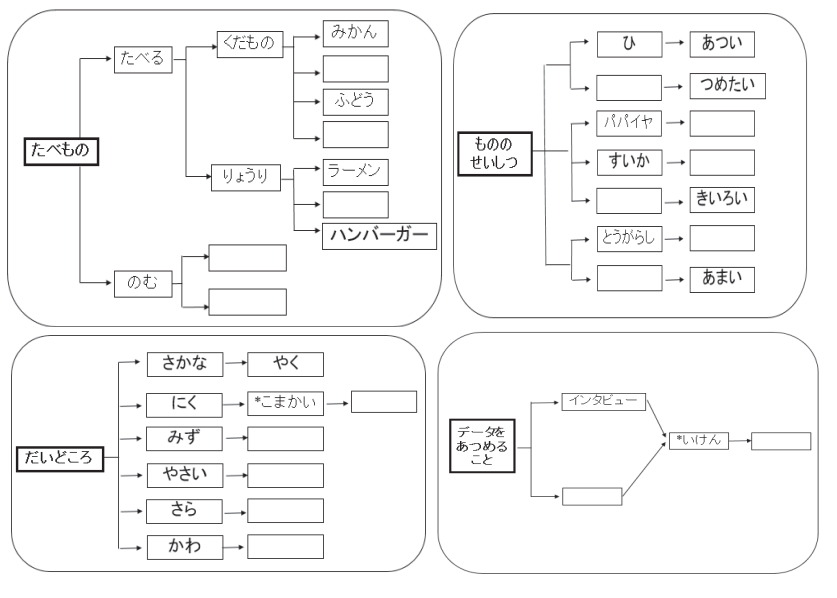
こまかい	ละเอียด ย่อย (*こまかく คือคำคุณศัพท์รูปขยายคำกริยา)
------	--

ภาพที่ 1 ตัวอย่างบทความที่ 1 (อาหาร)

จงพิจารณาความสัมพันธ์ของคำศัพท์แต่ละคำในแผนผัง จากนั้นเลือกคำศัพท์ที่อยู่ในกรอบด้านล่าง และเติมลงในแผนผังคำศัพท์ให้สมบูรณ์ (คำศัพท์ 1 คำ ใช้ได้ 1 ครั้งเท่านั้น)

さとう	きく	あおい	ぎゅうにゅう	りんご
*アンケート	サラダ	バナナ	わかす	からい
*にる	あらう	きる	*グアバ	
あかい	*こおり	ジュース	*むく	

หมายเหตุ คำศัพท์ที่มีสัญลักษณ์ดอกจัน* หมายถึง คำศัพท์ใหม่

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแผนผังคำศัพท์ของบทความที่ 1 (อาหาร)

アンケート	アンケートでいけんを聞く。 アンケートでけんきゅうのデータを集める。
こおり	コップにこおりを入れる。 こおりがつめたい。
グアバ	グアバが好き/おいしいです。 グアバにビタミンCがたくさんある。
こまかい	にくをこまかく切る。 もういちど、こまかく説明してください。 こまかいお金がありません。

ภาพที่ 3 ตัวอย่างประโยคที่นักเรียนแต่งขึ้น โดยการใช้คำศัพท์จากแผนผัง

ตัวอย่างแบบทดสอบข้อที่ 1

1) จงแปลความหมายของคำศัพท์ต่อไปนี้ให้เป็นภาษาไทยหรือภาษาญี่ปุ่น

アンケート	_____	น้ำแข็ง	_____
じゅうたい	_____	รีบ	_____
		สัมภาษณ์	_____

2) จงเลือกคำศัพท์ในกล่องสี่เหลี่ยมแล้วเติมลงในช่องว่างเพื่อให้ประโยคสมบูรณ์

けんいん、わかし、にる、いそぐ、むく、グアバ、ふどい、こまかい、いけん、こおり

- _____にたねがたくさんあります。食べる前に気をつけてください。
- やさいを_____。
- わたしの_____では、トマトはやさいだと思います。
- _____はつめたいです。
- たまごのかわを_____。

じゅうたい、はしる、あぶない、およぐ、こうつうじこ、にもつ、いそぐ、はじまる

- くうこうに入る前に、_____をチェックします。
- このみちはいつも_____しています。
- _____のけんいんは、今けいさつかんがしらべています。
- 電車はとうきょうからおおさかまで3時間で_____。
- この川はあぶないので、_____ことができません。

ภาพที่ 4 ตัวอย่างแบบทดสอบชุดที่ 1

ผลการศึกษาจากแบบทดสอบ

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นจากแบบทดสอบของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยวิธีการทางสถิติ t-test for Independent Sample ปรากฏผลการศึกษาดังข้อมูลในตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นจากแบบทดสอบของนักเรียนที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์และกลุ่มที่สอนตามปกติ

แบบทดสอบชุดที่	กลุ่ม	N (จำนวนคน)	MEAN (ค่าเฉลี่ย)	S.D. (ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน)	t (ค่าสถิติใน การทดสอบ)	df (ระดับแห่งความ เป็นอิสระ)
ชุดที่ 1	กลุ่ม A	25	11.16	0.94	6.380**	45
	กลุ่ม B	22	9.18	1.18		
ชุดที่ 2	กลุ่ม A	24	10.58	1.11	3.944**	44
	กลุ่ม B	22	9.05	1.21		
ชุดที่ 3	กลุ่ม A	25	10.96	0.84	2.518*	22
	กลุ่ม B	20	9.5	1.45		
ชุดที่ 4	กลุ่ม A	23	11.04	0.70	7.566**	42
	กลุ่ม B	21	7.02	1.21		

หมายเหตุ ในการทดสอบครั้งที่ 2-4 มีจำนวนนักเรียนที่ขาดเรียนกลุ่มละ 1-3 คน

กลุ่ม A นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์)

กลุ่ม B นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (สอนตามปกติ)

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางข้างต้น รายงานผลการศึกษาดังนี้

1. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 1 กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 11.16 คะแนน กลุ่ม B มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.18 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกัน 1.98 คะแนน ดังนั้นจากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียน กลุ่ม A สูงกว่ากลุ่ม B อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 2 กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.58 คะแนน กลุ่ม B มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.05 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกัน 1.54 คะแนน ดังนั้นจากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียน กลุ่ม A สูงกว่ากลุ่ม B อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 3 กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 10.96 คะแนน กลุ่ม B มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.5 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกัน 1.46 คะแนน ดังนั้นจากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียน กลุ่ม A สูงกว่ากลุ่ม B อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 4 กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 11.04 คะแนน กลุ่ม B มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.02 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วมีความแตกต่างกัน 4.02 คะแนน ดังนั้นจากการทดสอบสถิติ t พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างผู้เรียน กลุ่ม A สูงกว่ากลุ่ม B อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษารูปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์

หลังจากการทำแบบสอบถามชุดที่ 4 (คาบที่ 8) 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอน เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลาในการให้ข้อมูลของผู้เรียน จึงสัมภาษณ์ผู้เรียน กลุ่ม A (นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ซึ่งสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์) จำนวน 10 คน และผู้เรียนกลุ่ม B (นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ซึ่งสอนตามปกติ) จำนวน 9 คน

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ ผู้เรียนมีความเห็นว่า การสอนด้วยวิธีนี้เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนฝึกความคิดเชื่อมโยงในการจัดกลุ่มคำศัพท์ อีกทั้งยังช่วยฝึกการนำคำศัพท์ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องไวยากรณ์ คำศัพท์กับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนอีกด้วย การสอนด้วยวิธีนี้เป็นรูปแบบการสอนที่ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดในเวลาจำกัด จึงอาจไม่สามารถดำเนินกิจกรรมให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด อีกทั้งในการสอนจริง ผู้เรียนต้องเรียนรู้คำศัพท์ ไวยากรณ์ วัฒนธรรมและหัวข้ออื่น ๆ ที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมอาจทำให้เวลาในการเรียนหัวข้ออื่น ๆ ลดน้อยลง

ส่วนผู้เรียนกลุ่มที่สอนตามปกติมีความคิดเห็นว่าการสอนรูปแบบดังกล่าวเน้นการท่องจำคำศัพท์ในช่วงระยะเวลาสั้น ไม่มีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการเชื่อมโยงความคิด ฝึกการนำคำศัพท์ไปใช้ในการแต่งประโยค ผู้เรียนมีข้อเสนอแนะว่าผู้สอนควรจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และควรมีสื่อการสอนประกอบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านการคิดเชื่อมโยง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้สอนควรคำนึงถึงคือ รูปแบบและระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่านักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (กลุ่ม A) มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบสูงกว่านักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (กลุ่ม B) ทุกชุด เมื่อดูคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 1-3 ซึ่งแต่ละชุดทดสอบความรู้คำศัพท์ที่ได้เรียนรู้จาก 2 บทความในช่วง 2 สัปดาห์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม A อยู่ในช่วง 10.58-11.16 คะแนน ส่วนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม B อยู่ในช่วง 9.05-9.5 คะแนน คะแนนของทั้ง 2 กลุ่มต่างกัน 1.46-1.98 คะแนน

แต่เมื่อคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 4 ซึ่งทดสอบความรู้คำศัพท์ที่ได้เรียนรู้จาก 6 บทความหลังจากเรียนรู้คำศัพท์ผ่านไป 2 เดือน พบว่ากลุ่ม A มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.04 คะแนน ซึ่งอยู่ภายในช่วงคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบชุดที่ 1-3 (10.58-11.16 คะแนน) ส่วนกลุ่ม B มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.02 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าช่วงคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบชุดที่ 1-3 (9.05-9.5 คะแนน) จากผลการศึกษา สรุปได้ว่าเมื่อเวลาผ่านไป 2 เดือน นักเรียนกลุ่ม A ยังคงมีระดับความรู้คำศัพท์เทียบเท่ากับในช่วง 2 สัปดาห์แรกของการเรียน ในทางตรงกันข้าม นักเรียนกลุ่ม B กลับมีระดับความรู้คำศัพท์ลดลง ผลการศึกษาค้างนี้สามารถอธิบายได้ด้วยโครงสร้างความรู้ของมนุษย์

Atkinson & Shiffrin (1968) ได้อธิบายไว้ว่าโครงสร้างความรู้ของมนุษย์ว่าประกอบด้วย 3 ระบบ คือ 1) Sensory Store หมายถึง ความจำจากประสาทสัมผัส ความจำระยะนี้มีระยะเวลาเพียง 5 วินาที และจะเลือนหายถ้ามีข้อมูลอื่นเข้ามาแทรกถ้าให้ความสนใจในสิ่งที่รับรู้ สิ่งนั้นก็จะถูกส่งต่อไปยังความจำระยะสั้น 2) Working Memory หมายถึง ความจำระยะสั้นเป็นความจำที่มีขอบเขตจำกัดในการเลือกสรรข้อมูลเพื่อบรรจุไปยังความจำระยะยาว ความจำระยะสั้นมีความจำอยู่ในช่วงเวลาจำกัดถ้าขาดการทบทวน การระลึกซ้ำบ่อยๆ สิ่งนั้นก็จะเลือนหาย 3) Long Term Store หมายถึง ความจำระยะยาว ซึ่งเกิดจากการสะสมอยู่ในตัวของมนุษย์ที่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้ทันที ประสิทธิภาพ การฝึกฝน การระลึกถึงบ่อย ๆ จึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการจดจำ

การสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์มีส่วนช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำคำศัพท์ในระยะยาว เนื่องจากการสอนโดยแผนผังคำศัพท์เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกฝนนักเรียนให้นำคำศัพท์ที่เคยเรียนรู้แล้วในชั้นเรียนมาเชื่อมโยงกับคำศัพท์ใหม่ จึงมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนทบทวนคำศัพท์ที่เคยเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง การทบทวนการระลึกข้อมูลซ้ำบ่อย ๆ จึงช่วยให้สามารถจำคำศัพท์ได้อย่างต่อเนื่อง จากการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนมีปัญหาเรื่องการจดจำความหมายของคำศัพท์ หลังจากทดลองใช้แผนผังคำศัพท์ นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำมากขึ้นและมีความมั่นใจในการใช้คำศัพท์เพื่อการสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากนักเรียนฝึกฝนการใช้คำศัพท์

ใหม่ด้วยการแต่งประโยคในสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้คำศัพท์รูปแบบนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้นักเรียนจดจำความหมายของคำศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่ยังช่วยให้นักเรียนจัดระบบความคิด จัดกลุ่มคำศัพท์ และนำคำศัพท์นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถเรียนรู้การใช้คำศัพท์ที่ปรากฏในรูปประโยคต่าง ๆ จากเพื่อน ๆ ต่างกลุ่ม สามารถสอบถามแลกเปลี่ยนคำศัพท์ อันจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน การสอนด้วยวิธีนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจำ และใช้คำศัพท์ได้ดีขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของแสงทอง คำเสื่อ (2554) และแนวคิดของนภดล ปุชูประเสริฐ (2534, หน้า 19-23) ที่ว่า “แผนผังคำศัพท์มีส่วนช่วยในการเรียนรู้คำศัพท์ เพราะช่วยให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ และในขั้นตอนของการเขียนแผนผังคำศัพท์ นั้นนักเรียนได้ฝึกการจัดระบบความคิดต่าง ๆ มาจำแนกเข้ากลุ่มตามหัวข้อ จึงทำให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายมากขึ้นด้วย” นอกจากนี้การใช้แผนผังคำศัพท์ยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนจัดความสัมพันธ์คำศัพท์เก่าและคำศัพท์ใหม่ ส่งผลทำให้นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้ในระยะยาว (วิสา จิตวัตร 2543, หน้า 87-88)

แต่ทางตรงกันข้าม การสอนคำศัพท์ด้วยวิธีตามปกติ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ผู้วิจัยให้นักเรียนสลับกันถามตอบความหมายของคำศัพท์นั้น เป็นการสอนที่ให้นักเรียนท่องจำคำศัพท์และความหมายโดยไม่มีการฝึกฝนการใช้คำศัพท์นั้น ๆ เมื่อเรียนคำศัพท์เพิ่มขึ้น นักเรียนจะสามารถจดจำคำศัพท์ที่เพิ่งเรียนได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากอิทธิพลของความจำระยะสั้น (working memory) แต่ความสามารถในการจดจำคำศัพท์ที่เรียนในบทเรียนแรก ๆ จะลดลง เพราะขาดการทบทวน และเชื่อมโยงประสบการณ์ระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วและสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ดังจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบชุดที่ 1-3 ของกลุ่ม B ซึ่ง อยู่ในช่วง 9.05-9.5 คะแนน แต่ชุดที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.02 คะแนน

จากการสัมภาษณ์ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการสอนด้วยแผนผังคำศัพท์ ทำให้ตัวนักเรียนเองเกิดการเรียนรู้คำศัพท์ร่วมกับเพื่อน ๆ รู้จักคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยงความหมายของสิ่งต่างๆ และที่สำคัญคือ นักเรียนสามารถนำวิธีการนี้ไปใช้เป็นกลยุทธ์การเรียนรู้คำศัพท์ของตนเอง เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนภาษาของตนเองได้อีกด้วย

การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีจำนวนเพียง 47 คน
ถ้านำวิธีการสอนนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจากหลาย ๆ โรงเรียน ผลการศึกษา
ที่ได้อาจแตกต่างจากผลการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากนี้ในกรณีที่มีตัวแปรแทรกซ้อน เช่น
กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงใกล้สอบ การทำกิจกรรมในโรงเรียน อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้
ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ลดลงได้เช่นกัน

สรุป

จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า หลังจากการเรียนทุก ๆ 2 สัปดาห์จนถึง 2 เดือน
นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่
สอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ชุดที่ 1, 2, 4) และที่ระดับ .05 (ชุดที่ 3)

ข้อเสนอแนะ

การสอนโดยใช้แผนผังคำศัพท์เป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยฝึกทักษะการคิด
ของผู้เรียน รวมถึงช่วยสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น ผู้สอนสามารถ
นำแผนผังคำศัพท์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยจัดเป็น
กิจกรรมเสริมหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งทำได้
ในช่วงหลังจากการสอนคำศัพท์ใหม่ หรือช่วงก่อนสอบกลางภาค ปลายภาค นอกจากนี้
ผู้สอนยังสามารถดัดแปลงรูปแบบของแผนผังคำศัพท์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในการ
สอนได้อีกด้วย เช่น การใช้ผังประกอบการสอนวิชาการอ่าน ไวยากรณ์ เป็นต้น
โดยผู้สอนควรกำหนดรูปแบบและระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้
สามารถสอนหัวข้ออื่นๆ ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน

นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรดุสิตวิทยบัณฑิตสาขาภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น
คณะภาษาและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยไอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น E-mail: pipthanit@gmail.com

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก ภู่อ่ำ. (2555). **การใช้กลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปรินญาตีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ธีรวิทย์ ภิญญะณัฐกานต์. (2538). การเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับคนไทย ทำไมและอย่างไร?. **วารสารเทคโนโลยีสุนารี**, 2(3), 204.
- นภดล ปู่ชูประเสริฐ. (2534). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการอภิปรายและทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน**. ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสาร จิตีวัตร. (2543). **การสอนอ่านอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มปป.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **ภารกิจหลักของสถาบันการแปลและส่งเสริมภาษาจีน**. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2559 จาก <http://academic.obec.go.th/web/node/155>
- แสงทอง คำเชื้อ. (2554). **การใช้แผนผังคำศัพท์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ความคงทนในการจำคำศัพท์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปรินญาตีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Allen, V. F. (1983). **Techniques in teaching vocabulary**. New York: Oxford University Press.

- Atkinson, R. C. and Shiffrin, R. M. (1968). Chapter: Human Memory: A Proposed System and Its Control Processes. In Spence, K. W.; Spence, J. T. **The Psychology of Learning and Motivation (Volume 2)**. New York: Academic Press. pp.89–195.
- Hewitt, D. (2008). **Understanding effective learning : strategies for the classroom**. Maidenhead: Open University Press.
- Japan Foundation. (2012). **Survey Report on Japanese-Language Education Abroad 2012**. Retrieved August 16, 2016 from <http://www.jpf.go.jp/e/japanese/survey/result/survey12.html>
- 飯嶋美知子(Ijima)(2015)「語彙マップを掲載した漢字教材を使用しての漢字授業」『JSL漢字学習研究会誌』7(0), 19-28
- 木下謙朗・三橋麻子(Kinoshita and Mitsuhashi)(2014)「推測力・運用方法・運用能力を養う教材の効果」『日本語教育方法研究会誌』21(2), 36-37
- 国際交流基金 (Japan Foundation)(2011)『文字・語彙を教える』(国際交流基金 日本語教授法シリーズ3) ひつじ書房